

OPNIEUW
thuis

helpt bij het huisvesten van vergunninghouders

Aan de staatssecretaris van Veiligheid en Justitie

20 februari 2017

Betreft: Vierde voortgangsrapportage Platform Opnieuw Thuis

Geachte staatssecretaris,

Dit is de vierde voortgangsrapportage van het Platform Opnieuw Thuis (verder: het Platform). Het Platform is bezig aan de laatste fase van zijn werkzaamheden, en op 16 juli 2017 beëindigt het Platform, conform de termijn uit het instellingsbesluit, zijn werkzaamheden. Overeenkomstig datzelfde besluit ligt het doel van de in het Platform samenwerkende organisaties, in het tijdig en correct huisvesten van vergunninghouders in gemeenten, door gemeenten te ondersteunen en het proces van huisvesting te stimuleren. Alhoewel er nog wel onderling verschillen tussen gemeenten zullen zijn, is de verwachting dat rond de zomer de achterstand op de taakstelling grotendeels en tijdig ingelopen zal zijn. Dit is mede te danken aan het tempo waarin gemeenten via met name woningcorporaties de afgelopen maanden invulling hebben gegeven aan de taak om vergunninghouders te huisvesten. Daarnaast is de asielinstroom de afgelopen maanden gedaald en is het aandeel asielzoekers met een kansrijk asielverzoek afgenomen. Daarmee zien we tegelijk de verdere noodzaak om de aandacht in dit dossier te verbreden van het proces van huisvesting naar integratie en participatie. Gezien het grote aantal in gemeenten gehuisveste nieuwkomers gedurende de looptijd van het Platform, de constatering van het SCP in een rapport uit december 2016¹ en het al eerder gepubliceerde rapport van de WRR², zal de focus de komende periode meer op deze aspecten komen te liggen.

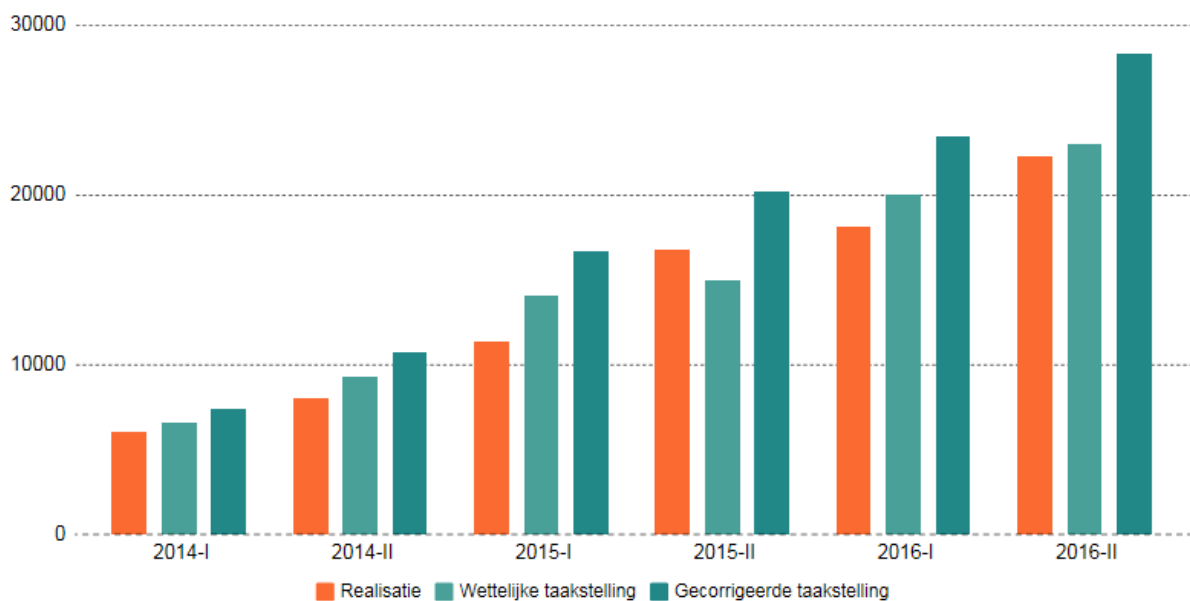
In deze voortgangsrapportage blikt het Platform terug op de afgelopen periode, kijkt het vooruit naar de periode tot 16 juli en nemen we een klein voorschot op de periode die daarop volgt.

1. Terugblik

De taakstelling voor de tweede helft van 2016 bedroeg 23.000 te huisvesten vergunninghouders. Met de eerder opgelopen achterstand moesten er in de afgelopen taakstellingsperiode 28.282 vergunninghouders gehuisvest worden. Het is gemeenten gelukt om 22.200 personen te huisvesten. En alhoewel de achterstand op de taakstelling groeide naar 6.082, is de realisatie nog nooit zo hoog geweest. Zie voor de ontwikkeling vanaf 2014 de onderstaande grafiek.

¹ SCP Rapport 15 december 2016: 'Integratie in zicht?'

² WRR rapport 18 december 2015; 'Geen tijd verliezen: van opvang naar integratie van asielmigranten'

Grafiek: Realisatie versus wettelijke en gecorrigeerde taakstelling 2014-2016

Gemeenten hebben, met name in de laatste maanden van 2016, een record aantal vergunninghouders gehuisvest. Zij verdienen daarvoor samen met woningcorporaties een stevig compliment. Naast die extra inspanningen van de gemeenten heeft ook de samenstelling van de vergunninghouders, door de aankomst van relatief veel nareizende gezinsleden, bij de hoge realisatie geholpen.

Afronding programma Procesverbeteringen

Een belangrijk onderdeel van de werkzaamheden van het Platform betrof het wegwerken van belemmerende, administratieve problemen in het huisvestingsproces. Eind 2016 werd door het Platform de eindevaluatie opgeleverd van het programma Procesverbeteringen. Het programma, dat gedurende anderhalf jaar liep, heeft op vele punten verbeteringen voorgesteld en laten invoeren. Veel van de administratieve problemen leken eerder niet oplosbaar omdat ze niet de inspanning van één concrete organisatie vereisten, maar samen hingen met diverse factoren bij diverse verantwoordelijke partijen. Door de personen die invloed hebben op de werkprocessen bijeen te brengen met vertegenwoordigers die het maatschappelijk probleem het meest concreet ervaren, ontstond een verbondenheid. Hierdoor bleken organisaties bereid hun processen aan te passen, niet primair in het eigen organisatiebelang maar in het maatschappelijke belang. Zo ontstond een veranderkracht, die vervolgens gebruikt is om de problemen aan te pakken, met mooie en aansprekende resultaten. Meer informatie over de eindevaluatie van het programma Procesverbeteringen is te vinden op: <http://www.opnieuwthuis.nl/themas/processen/eindverslagdeelprogrammaprocesverbetering>

Integratie en participatie

Voor een goede start van vergunninghouders in Nederland heeft het COA de afgelopen periode in afstemming met SZW, Divosa, VNG en individuele gemeenten, een aantal belangrijke stappen gezet. Op basis van een screening op arbeid en opleiding op de dag van vergunningverlening, worden vergunninghouders zo kansrijk mogelijk gekoppeld aan een gemeente.

Daarna wordt, in samenwerking met de gemeente, zo vroeg mogelijk de integratie en participatie opgestart. Tussen de koppeling en daadwerkelijke huisvesting bereidt het COA de vergunninghouders voor op inburgering in de Nederlandse samenleving. Dit bestaat uit taallessen, kennis van de Nederlandse maatschappij, oriëntatie op de arbeidsmarkt en individuele begeleiding door COA casemanagers naar opleiding en (vrijwilligers) werk. Tot slot is er vanuit het COA meer attentie voor de warme overdracht aan gemeenten; het herontwikkelde klantprofiel in het Taakstelling Volg Systeem (TVS) zal daar zeker aan bijdragen.

Versnelling huisvesting

De andere kerntaak van het Platform is om bij gemeenten die een extra impuls nodig hebben te adviseren bij het opzetten van lokale projecten en het lokaal afstemmen van processen die de huisvesting versnellen. Bij de gemeenten waar het advies of de hulp van het Platform omarmd is, zijn goede resultaten zichtbaar. De positie van het Platform, als onafhankelijk knooppunt tussen departementen, uitvoeringsinstanties en gemeenten en corporaties, maakt het mogelijk om snel te reageren op (beleids- of proces)veranderingen en eerder signalen uit de praktijk op te pikken. De bundeling en analyse van alle beschikbare data die het Platform als knooppunt tot zijn beschikking heeft, maakt een betere vertaalslag mogelijk van landelijke behoeften (uitstroom uit AZC's) naar lokale mogelijkheden (huisvesting in passende woonruimte).

Onlangs is ook de Tweede Kamer geïnformeerd over de stand van zaken rondom de werking van de subsidieregeling, bedoeld om een versnelde realisatie van extra huisvestingscapaciteit te stimuleren.³

2. Analyse en ontwikkelingen realisatie huisvesting vergunninghouders komende periode

Op basis van de verwachtingen rond instroom asiel, samenstelling van deze groep en de productieverwachtingen bij de IND, is eind september 2016 de taakstelling huisvesting vergunninghouders voor de eerste helft van 2017 op 13.000 gesteld. Met de eerder opgelopen achterstand is het doel voor gemeenten om tot op 1 juli 2017 19.082 vergunninghouders te huisvesten. Dat komt neer op gemiddeld bijna 3.200 gehuisveste vergunninghouders per maand. In januari 2017 zijn 3.981 vergunninghouders gehuisvest (zie tabel hieronder), meer dan het benodigde gemiddelde. Als deze lijn wordt vastgehouden, zullen achterstanden die er in het kader van de huisvesting de afgelopen jaren steeds zijn geweest, vanaf komende zomer weggewerkt zijn.

Tabel : stand realisatie taakstelling huisvesting vergunninghouders op 1 februari 2017.

Totaaloverzicht van Nederland	stand op 1 juli 2016	taakstelling 2e helft 2016	realisatie 2e helft 2016	stand op 1 jan 2017	taakstelling 1e helft 2017	taakstelling inclusief achter/voor	realisatie jan 2017	achter/voor realisatie tot 1-feb	achterstand realisatie tot 1-feb	voorsprong realisatie tot 1-feb
aantal gemeenten: 390	5.282	23.000	22.200	6.082	13.000	19.082	3.981	15.101	15.510	-409

³ Brief van 2 december 2016 van de Minister voor Wonen en Rijksdienst (Tweede Kamer, vergaderjaar 2016-2017, 34 550 XVIII, nr. 40).

Vertraagde vergunninghouders in de asielopvang neemt gestaag af

Als gevolg van de verhoogde uitstroom van de laatste maanden nam het aandeel van de groep vertraagden, in hun uitstroom vertraagde vergunninghouders in de opvang af. Bedroeg het aantal vergunninghouders in de opvang bij onze vorige rapportage in september 2016 nog circa 15.000, op 1 februari jl. bedroeg dit aantal nog circa 9.900. De door het Platform gewenste versnelling en focus op de uitstroom van vergunninghouders uit de asielopvang lijkt daarmee in gang gezet. Met het aankomen van nareizende familieleden versnelt ook de uitstroom van alleengaanden. Was het aandeel alleengaanden in de groep 'vertraagde' vergunninghouders in de opvang in september nog 70%, op 1 februari jl. ligt dit op 55%.

Het afnemende aandeel alleengaanden (dat nog steeds substantieel is), in combinatie met het relatief grote aandeel van nareizigers, vergt een veranderende kijk op het huisvestingsproces. De behoefte aan tijdelijke woonruimte voor alleengaanden neemt in absolute omvang af en de behoefte aan meer op gezinnen gerichte woonruimte neemt toe. Gemeenten die op basis van de bestuurlijke afspraken enige tijd geleden begonnen zijn met plannen voor kantoortransformatie, verbouw of nieuwbouw, doen er goed aan daarop te anticiperen. Dit kan door te zorgen dat de plannen flexibel in te zetten zijn voor 1- of meerpersoonshuishoudens of voor meerdere woningzoekenden in de gemeente (flexwonen). Ook kunnen huisvestingsplannen nader worden uitgewerkt, waardoor tijdelijke huisvesting omgezet kan worden naar blijvende woonruimte.

Taakstelling 2017 II

Het aantal op middellange termijn (komende 9 maanden) en langere termijn (het jaar daarna) naar verwachting te huisvesten vergunninghouders zal, op basis van de huidige asielinstroom, het nareisproces en de afspraken in het kader van relocatie en hervestiging, lager liggen dan in de afgelopen periode. Het ligt dat ook in de lijn van de verwachtingen dat de eerder geprognostiseerde taakstelling voor 2017 II naar beneden bijgesteld zal gaan worden.

3. Laatste fase Platform

Het Platform blijft ook in de laatste fase werken aan verbeteringen van het huisvestingsproces. Zo is het Platform samen met een aantal gemeenten aan de slag om op korte termijn de huisvestingsprestaties te versnellen en te verduurzamen. Het Platform geeft een impuls aan regionale verbanden op de samenwerking op huisvesting en andere dossiers, zoals de toeleiding naar werk. Met name ten aanzien van het vinden van passend werk voor vergunninghouders ondervinden gemeenten grote uitdagingen. Vanuit DIVOSA zullen regionale arbeidsmarktcoördinatoren hier de komende periode gemeenten bij ondersteunen. Ook zal er aandacht zijn voor de problematiek rondom de alleenstaande minderjarige vreemdelingen (amv's). Ondanks een betere samenwerking tussen COA, het NIDOS en gemeenten is er nog steeds zorg bij veel gemeenten om deze groep, en m.n. bij het bereiken van de 18 jarige leeftijd.

Voor deze en andere lokaal ervaren problemen werkt het Platform nog intensiever samen met het ondersteuningsteam asielzoekers en vergunninghouders (OTAV) van de VNG en de regionale arbeidsmarktcoördinatoren van DIVOSA.

Daarnaast is het zaak om geleerde lessen uit de afgelopen 2,5 jaar te borgen. Het Platform heeft gefunctioneerd als intermediair tussen de vreemdelingenketen enerzijds en het huisvesten van vergunninghouders in gemeenten anderzijds.

Het programma procesverbeteringen heeft méér opgeleverd dan de oorspronkelijke opdracht, namelijk de wijze van samenwerking.

Het Platform is van mening dat het zeer de moeite waard is om in de laatste fase van het Platform ervaringen met deze werkwijze in te brengen in andere, lopende trajecten om zodoende bij te dragen aan een blijvende goede samenwerking tussen alle betrokkenen in het vergunninghoudersdossier. Wij menen dat samenwerking tussen departementen, andere overheden, uitvoeringsorganisaties en overige partners een voorwaarde is voor een meer flexibel en doeltreffend proces in een dossier dat per definitie onvoorspelbaar is.

4. Tot slot

Met een dalende asielinstream, gemeenten en corporaties die goed op gang zijn gekomen met het huisvesten van vergunninghouders en een aantal effectieve maatregelen lijkt de huisvesting van vergunninghouders op dit moment onder controle te zijn. Het komend half jaar zal door gemeenten en haar partners nog hard gewerkt moeten worden om de laatste achterstanden in te halen. Tegelijk zal er ruimte zijn om te kijken welke goede resultaten er behaald zijn en wat geborgd dient te worden. Mede hiertoe zal het Platform gezamenlijk met het OTAV een vijftal regionale werkconferenties organiseren.

Tenslotte valt nog te vermelden dat gemeenten in toenemende mate een regievoerende wens uiten op het gebied van huisvesting, inburgering, integratie, participatie en gezondheid. Een meer integrale aanpak over de verschillende domeinen heen, waarbij aandacht is voor huisvesting in relatie tot integratie, onderwijs etc. is onontbeerlijk. Alleen dan wordt tot duurzame oplossingen gekomen bij het huisvesten en integreren van vergunninghouders. Wij zullen gemeenten samen met o.a. het OTAV de komende maanden blijven ondersteunen om oplossingen te bieden voor deze en andere lokaal ervaren uitdagingen en knelpunten.

Wij kijken uit naar een productieve afronding van onze inzet de komende maanden.

Hoogachtend,
Namens de leden van Platform Opnieuw Thuis,

M. Florijn
Ambassadeur Platform Opnieuw Thuis
